

DERLIJKE

Driemaandelijks tijdschrift van de
heemkring Dorp en Toren, Deerlijk.

Verantwoordelijk uitgever : F. Byttebier, Vrijputstraat 11, 8740 Deerlijk

Ledendienst : E. Vandezande, Schoolstraat 21, 8740 Deerlijk

Bankrekening : 068 - 0643340 - 63 van Dorp en Toren

Lidmaatschapsbijdrage : 200 fr.

Erelidmaatschapsbijdrage : min 500 fr.

Redactie : Romain Bulcaen, Freddy Byttebier, Hugo Defraeye, Armand Deknudt,
Marcel Demeyere, Gilbert Depamelaere, Philippe Despriet,

Lay-out en illustraties : Nelly Verhelst en Egied Vandezande

Typen : Moniek Van Eeckhout

Inhoud : 2de jaargang, nr 3 , januari - februari - maart 1980

Lijst der ereleden	66
Guido Gezelle en St.-Lodewijk. Romain Bulcaen	67 - 73
Over Deerlijks groten . Gilbert Depamelaere	74 - 77
Deerlijk vroeger en nu	78 - 79
Deerlijkse hoeven . Philippe Despriet	80 - 89
Deerlijkse volksverhalen. Hugo Defraeye	90 - 92
Hier klapt men Deerlijks. + Leon Defraeye en Freddy Byttebier	93
Dorpskroniek : - Gilbert Depamelaere	
- Freddy Byttebier	94 - 96

De auteurs zijn verantwoordelijk voor hun bijdrage.

Hierbij onze oprechte dank aan de schare ereleden. Hun steun is werkelijk onmisbaar om de prijs van ons tijdschrift democratisch te houden.

Ereleden wonende binnen ons heem :

Ampe Romain (ASLK), Schoolstraat 9
Beernaert Christiaan (Generale Bankmaatschappij), Schoolstraat 16
Benoit Dirk (antiekhersteller), Braamakkerstraat 14
Castel Robert (apotheker), Kerkplein 7
Decraene Luc (drukkerij Astoria), Beverenstraat 9
Decraene Rufin (behangshop), Kapelstraat 20
Defraeye Gemma, Tulpenlaan 55
Deknudt Armand (lustrerie Deknudt), Stationsstraat 59
Demeyere Norbert (restaurant St.-Columba), Hoogstraat 79
Derammelaere Jozef (houtbewerking), Harelbekestraat 126
Destrooper Pierre (Gemeentekrediet), Hoogstraat 156
Dhaluin Jan (boekhouder), Beverenstraat 16
Gemeentebestuur Deerlijk, Harelbekestraat
Lorrez Norbert (Codep), St.-Rochusstraat 29
Margodt Jaak (huisarts), Rozenlaan 1
Ravelingien Germain (zakenkantoor), Veemeersstraat 1
Rogiers Paul (bierhandel), Vichtesteenweg 32
Saey Ignace (notaris), Hoogstraat 103
Vandenberghe Etienne (Garage Citroën), Stationsstraat 45
Vandenbussche Etienne (tandarts), Hoogstraat 107
Van Eeckhout André, Vrijputstraat 23
Vanneste Georges (firma Vanneste-Verwee), Oude Heerweg 127
Vanneste Jean (firma Vanneste-Verwee), Oude Heerweg 131
Van Rijckeghem André, Achterstraat 19
Vantieghem Arnold (schepen van cultuur), Paanderstraat 46
Verbrugge Dirk (garage Volkswagen), Harelbekestraat 98

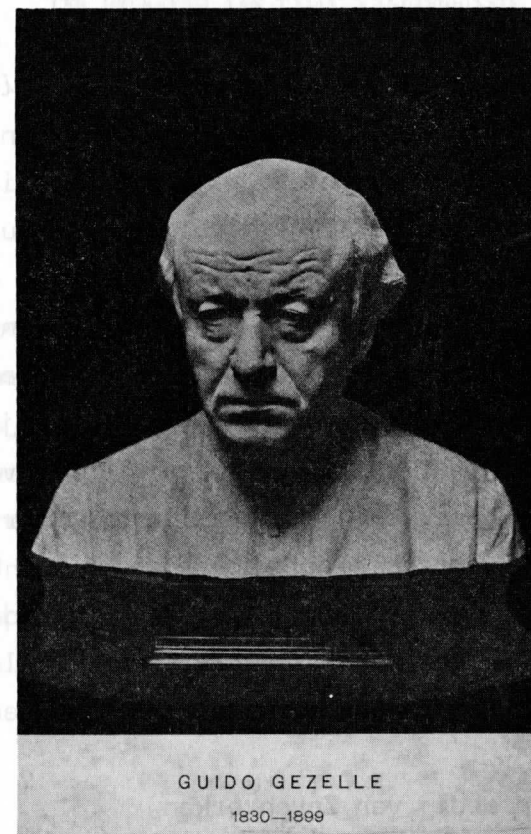
Ereleden wonende buiten ons heem :

Bruggeman Albert (antiquair), Kapittelstraat 1, 8500 Kortrijk
Cloet PVBA (voeders), Clausstraat 23, 8798 Waregem
Dejager Leon (tapijtweverij), Deerlijksestraat 164, 8749 Beveren-Leie
Drouillon Jos, Zwevegemstraat 30 D, 8561 Ingooigem
Merlin Rudy, Stationslaan 44, 3700 Tongeren
Pieters Bernard (traiteur), Kappaertstraat 21, 8550 Zwevegem

GUIDO GEZELLE EN ST. LODEWIJK.

Romain Bulcaen.

Wij weten reeds dat onze grote Vlaamse dichter nauwer in betrekking is gekomen met Deerlijk of Ter Leke zoals hij het wenste te noemen. De gelegenheidsgedichten over Deerlijk zijn talrijk. Wij schrijven de jaren 1872. Gezelle is ziek en gedisillusionneerd uit Brugge bij een bevriende deken te Kortrijk terecht gekomen, mede door toedoen van zijn bisschop. Op 20 september 1872 werd hij officiëel benoemd tot onderpastoor van de O.-L.-Vrouwkerk te Kortrijk. Het werd een trage genezing. Maar in het Kortrijkse zal hij weldra opnieuw zijn levenslust terugvinden. Kortrijkse vrienden (o.m. Adolf Verriest) hebben hem omringd met al hun warmte en genegenheid. Ook bepaalde aristocratische families onthaalden de fijnbesnaarde geleerde kultuurmens op al hun attenties. Denk nu niet dat Gezelle een salon-priester was of werd, maar in zulke kringen bewoog hij zich met al de vlotte waardigheid van een Victoriaans gentleman. Reeds vóór 1872 teneinde loopt zit hij klaar om op een wens van zijn vriend J. van Caloen inlichtingen in te winnen over de gelijknamige voormalige directeur van de H.-Geestschool, waar Gezelle gehuisvest was. In februari 1873 zal hij zijn Cortracena uit Rond de Heerd overdrukken in het Kortrijkse "De Vrijheid". Hij vindt Kortrijk en Kortrijk vindt hem. De schrijver en dichter komt terug tot leven.

Op 8 december 1873 kwam te St.-Louis door toedoen van een onbekende weldoener een zeinsel en relikwie toe van de H. Benedictus. Zijne Hoogwaardigheid bisschop J.J. Faict heeft de vrage van de eerwaarde Pastoor Van Baeten ten einde een confrerie te mogen inrichten gunstiglijk toegestaan op 6 december 1873, dus twee dagen voor het bekomen der relikwie. De brief die nog in het kerkarchief bewaard is, luidt in het Nederlands :

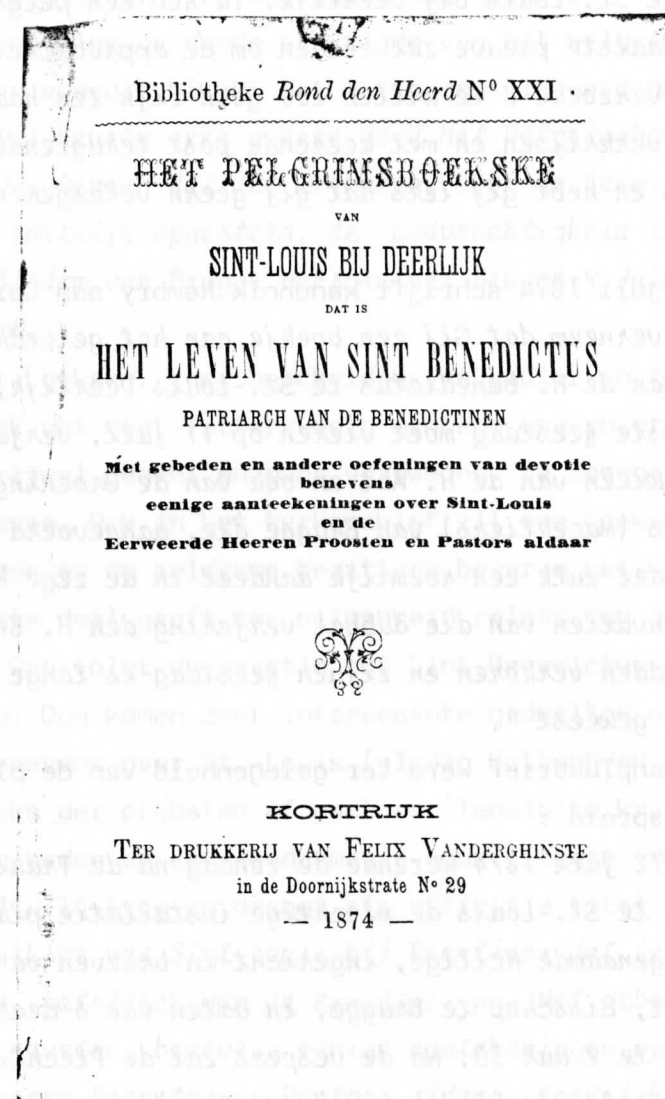
" J.J. Faict door de bermertigheid Gods en de genade van de apostolische stoel Bisschop Van Brugge, Huis prelaat van Zijne Heiligheid en Assitent bij de Pauselijke troon. Aan al die deze letteren zullen zien, groetenisse en zaligheid in de Heere. Ter eere ende glorie van de Alderheiligste Drievuldigheid en om den dienst te verwoorden van Sint Benedictus, Abt, het verzoek van den eerweerden Heer A.F. Van Baeten Pastor van St.-Louis in Deerlijk binnen ons bisdom goedjongstiglijk toestaande, zoo stichten wij in de gemelde parochiale kerke bij deze tegenwoordige brieven eene confrerie onder de titel en de aanroepinge van St.-Benedictus Abt. Wij stellen als bestierder van de Confrerie den eerw. Heer Pastor van gezeide parochie aan die des tijds leeft of te leven zal. Hij zal de namen van de gebroeders en de gezusters al op eenen boek schrijven die daartoe bestemd is en de regelen van de confrerie eerst aan onze goedkeuring onderwerpen. De ingeschrevenen zullen elke dag eenen Onze Vader en eenen Wees Gegroet bidden met de aanroeping "Sint Benedictus bid voor ons"

Gegeven binnen Brugge te onze Bisschoppelijke Hove op de zesde van de maand December 't jaar Ons Heren 1873. Was getekend J.J. Faict Episc. Brugens. "

Pastoor Van Baeten, ongetwijfeld een vriend van Gezelle, deed beroep op de schrijver om op plechtige wijze de devotie en het inrichten der confrerie op zondag 12 juli 1874 bijzondere luister bij te zetten. Hoe zou dit beter geschieden dan door het opmaken van een in die tijd gebruikelijk "pelgrimsboekske". In onze archieven bevinden zich een drietal, helaas onvolledige, gefotokopiëerde bladzijden uit "Les Cahiers de St.-André" van juli-augustus 1963, het tijdschriftje van de abdij van St.-Andries bij Brugge. Uit deze bladzijden, welke een korte studie over het genoemde pelgrimsboekske geven, zou blijken dat G.Gezelle een zeer grote monastieke inslag had en hij heel waarschijnlijk Monseigneur van Caloen tot het monikkenleven in casu "leven volgens de regels van de H. Benedictus" heeft beïnvloed. Deze Monseigneur van Caloen, afkomstig uit Loppem, zal later de nieuwe abdij van St.-Andries bij Brugge in 1899-1902 uit haar puinen laten herrijzen(1),

(1) Dit is de huidige abdij van Zevenkerken

na de benediktijnenabdijen in Brazilië hervormd te hebben. Hij wordt in ons pelgrimboekske vermeld op pagina 20 als zijnde alsdan (in 1874) gewoon monnik in Maredsous.

Het opstellen van dit boekje bezorgde G. Gezelle tamelijk veel werk. Hij schreef naar Maredsous en bekam van Abt Hildebrand de Hemptinne in een geschrift als van een middeleeuws perkament de kostelijke inlichtingen over de H. Benedictus, zijn regel, zijne stichtingen, zijn medalje, het overbrengen zijner relikwiën uit Italië met een monografie van de Heilige. Hij schreef en kwam naar St.-Louis en ontving inlichtingen over de confrerie, over het oorkondschap der parochie en de gewezen proosten der Pladijshoek. Ook bekam hij aldus de oudste inlichtingen over het ontstaan der eerste kapel in 1666.

Op 2 juli 1874 schrijft hij aan Duclos, zijn medestander in " Rond de Heerd " :

" Nu is de groote zaake de installatie van de confrerie St.-Benedictus te St.-Louis bij Deerlijk. Ik heb een pelgrimsboekske gemaakt waarvan ik u de laatste preuve zal zenden om de approbatie. Vandage komt het plakaat toe, verzoeken u te willen zoo goed zijn ten haagstigsten mogelijk de imprimatur te verkrijgen en met keerende post terugzenden. Peinst u niet op St.-Benedictus en hebt gij iets dat gij geern volksgemeen gemaakt had zendt het mij."

Op 4 juli 1874 schrijft kanunnik Rembry aan Gezelle :

" Ik verneem dat Gij een boekje aan het gereedmaken zijt voor de broederschap van de H. Benedictus te St.-Louis Deerlijk, broederschap die heur voornaamste feestdag moet vieren op 11 juli, verjaardag van het overbrengen der relikwieën van de H. Abt en ook van de Groeningeslag. Weet gij dat de Beenhouwers (Macekliers) van Brugge die, aangevoerd door hun dapperen hoofdmàn Jan Breidel zulk een roemrijk aandeel in de zege hadden verworven, juist om dit samenvallen van die dubbel verjaring den H. Benedictus tot tweede patroon hadden verkoren en zijnen feestdag is lange jaren nadien zeer solemneel gevierd geweest ".

Een aanplakbrief werd ter gelegenheid van de plechtige inrichting der confrerie verspreid :

" Op 12 juli 1874 wezende de zondag na de Translatie van de H. Benedictus zal te St.-Louis de plechtige installatie plaats hebben van de confrerie van de genaamde Heilige, ingericht in brieven van Zijne Hoogwaardigheid J.J. Faict, Bisschop te Brugge, in daten van 6 december 1873. Er is bijzonder sermoen te 2 uur 30. Na de vespers zal de Plechtige Inhalinge en wijdinge van het beeld geschieden van de H. Benedictus door de Deken van Kortrijk. Binst de weke de Missen te 6 uur en half. Zondag 19 juli laatste dag van de octave, na het lof sluiting van de Octave met de lofzang " Te Deum Laudamus". Op alle dagen van de octave en binst het jaar ten verzoeken van de pelgrims zal er gezegend worden met de kostelijke Relikwie van de H. Benedictus ".

Onder de affiche stond vermeld :

" Sint Benedictus wordt bijzonderlijk gediend tegen listen, lagen en kwellingen van de helsche vijand, hij is Patroon van de akkerbouw en van de vruchtbaarheid der aarde. Aan het godvruchtig dragen van de Kruispenning van Sint Benedictus, gewijd van die daartoe de macht heeft, zijn aflaten verbonden. Dusdanig gewijde kruispenningen, benevens boekskens

en waslicht zijn altijd te krijgen te Sint Louis in de Kerke ".

Het pelgrimsboekske werd op die dagen ruim verspreid. Op dit feest van de plechtige inrichting der confrerie van de H. Benedictus was ook G. Gezelle in de kerk van St.-Louis aanwezig.

Slechts op de derde bladzijde van het pelgrimsboekske komt de goedkeuring voor waaruit blijkt dat het opgesteld werd door G. Gezelle : Goedkeuring : Wij keuren zeer geerne goed Het Pelgrimsboekske van St.-Louis bij Deerlijk. Wij wensen dat dit werksken, door de Eerw. Heer G. Gezelle, onderpastor te Kortrijk opgesteld, de godvruchtigheid tot Sint Benedictus in geheel het Bisdom van Brugge verspreide. Brugge 9 July 1874 A. Wemaer, Vicaris Generaal.

Dit boekske, zeer bescheiden van papier en formaat en bestemd voor een publiek dat niet-letterkundig minnend was en er weinig waarde aan toekende, is vrijwel geheel en gans verdwenen. Te Brugge berusten nog een tweetal exemplaren. Ook in het kerkarchief zit een boekske. Sporadisch is het nog te vinden en de zeldzame bezitters bewaren het als een kostbare schat. Het eerste deel geeft een uitgebreid relaas van het leven van de H. Benedictus. Dan volgt de devotie tot Sint-Benedictus en een afdeling over de kruispenning. Dan komen zeer interessante gedeelten over de oudste geschiedkundige gegevens over St.-Louis (alsdan Bottenhoek of Pladijshoek) en volgt de reeks der proosten of pastors. Tenslotte krijgen we regel, oefeningen en gebeden en een wondermooie oude litanie. Het boekje telt 56 bl. meet 9,3 x 14,6 cm en draagt als officiële titel : "Het Pelgrimsboekske van Sint Louis bij Deerlijk; dat is het leven van Sint Benedictus, patriarch van de Benedictijnen. Met gebeden en andere oefeningen van devotie, benevens eenige aantekeningen over Sint Louis en de Eerweerde Heeren Proosten en Pastors aldaar. Kortrijk. Ter drukkerij van Felix Vanderghinste in de Doornijkstrate, N° 29, 1874 ".

Het boekje werd weldra zo zeldzaam dat Cesar Gezelle zich in Biekorf in 1925 afvroeg of het wel gedrukt en verspreid werd.

De laatste bladzijden bevatten een enig mooi Maria-lied, speciaal voor de gelegenheid opgesteld, waarover wij niet anders dan speciaal kunnen uitwijden. De meisjes van de Congregatie van O.-L.-Vrouw Onbevlekt Ontvangen zongen op dat feest dat speciaal gedicht Marialiedje. Het heeft een voor-geschiedenis. In Rond de Heerd van 10 augustus 1867 stond een oud lied uit de zeventiende eeuw dat Gezelle enigszins tot inspiratie heeft gediend. Hij heeft het echter totaal gewijzigd. Het eerste stroofke luidt :

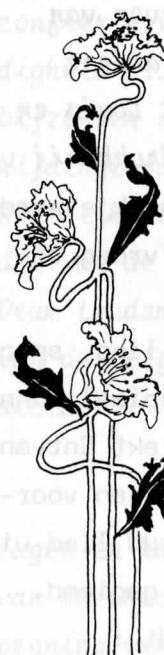
Ik voele alsdat mijn tong herleeft, viva
En dat mijn hert weer blijdschap heeft, viva,
Het is Maria, zuivre Maagd,
Die boven al mij wel behaagt :
Ave Maria.

Uit dit eerste versje blijkt dat hij opnieuw het geluk gevonden heeft en dat zijn hart weer blijdschap uitstraalt. Tevens drukt hij hierin zijn dankbaarheid uit tot Maria "Die Dichterskoningin die hem geneest". Dit lied werd afgedrukt op kleine blaadjes dun kartonpapier om het alzo te verspreiden onder het volk. Later zal het gedichtje opgenomen worden in de bundel : "Liederen, Eergedichten et Reliqua". Edgard Tinel zette het op muziek en het werd vooral in het Mechelse bekend, waar het in de meimaand iedere zondag gezongen werd in de kerken. Tijdens zijn onderzoeken in het kerkarchief heeft Gezelle op de achterkant van een dokument dat hij raadpleegde het ontwerp van het liedje neergeschreven. Dit kostbare dokument wordt nu nog altijd in het archief van de pastorie bewaard. Hier volgt eindelijk het mooie lied, zoals het afgedrukt staat op de voorlaatste bladzijde van het Pelgrimsboekske.

VIVA MARIA

Gezongen door de Congregatie van Maria Onbevlekt, te Sint Louis, bij Deerlijk op de plechtige inhalinge van de Confrerie, het beeld en de Relequie van Sint Benedictus, Abt, op Zondag, den 12 in Hooimaand, 't jaar ons Heeren 1874.

Wijze : XXII, Chants Populaires des Flamands de France.

Ik voele alsdat mijn tong herleeft, viva,
En dat mijn hert weer blijdschap heeft, viva,
Het is Maria, zuivre Maagd,
Die boven al mij wel behaagt :
Ave Maria !

De locht is als een groot casteel, viva,
Bewoond door vogels vlugge en veel, viva,
De wolken liggen als een baan,
Bedeckt met duizend roozenblaân,
Viva Maria.

De vruchten rijpen goed en schoon, viva,
Na langen arbeid valt de loon, viva,
Wij werken geern, wij zingen klaar,
Want blij zijn is een deugd voorwaar,
Ave Maria !

Marias kindren altemaal, viva,
Wij doen gelijk den nachtegaal, viva,
Van 's morgens vroeg, al voor den dag,
Herhaalt hij voor die 't hooren mag :
Viva Maria !

Weest wellekom, Gods Engel zoet, viva,
Die onze Moeder hebt gegroet, viva,
En die ons daaglijks, menigmaal,
Doet zeggen, in Uwe eigen taal :
Ave Maria !

Lofweerde Maged, onbevlekt, viva,
Tot mij uw milde hand uitstrekt, viva,
Bevrijdt ons al, zoo kleen als groot,
Van helsch gespuis en kwade dood !
Viva Maria !

Vroeger hingen rond de kerk drie afbeeldingen of staties, episoden uitbeeldende van het leven van Sint-Benedictus. Zij werden vroeger gebruikt bij de omgang rond de kerk bij het dienen. Oorspronkelijk zouden zij geschilderd geweest zijn door kunstschilder Delbeke, maar werden in 1948 door schilder Gilbert Dewitte vernieuwd. Een paar jaar geleden werden zij weggenomen. Vroeger was de omgang tot Sint-Benedictus in onze parochie in de omstreken goed gekend. Bij de ommegangsfeesten in juli wemelde het kerkplein van bedegangers en stonden kramen opgesteld die koeken verkochten die men liet wijden om te "dienen".

Thans is dit alles veel verminderd, maar nu nog ziet men sporadisch bedegangers, vooral moeders die komen dienen "om het schreien van hun kinderen".

Als besluit mogen wij fier zijn dat de grootste Vlaamse lyrische dichter die ons volk heeft voortgebracht zo nauw met onze parochie is verbonden.

OVER DEERLIJKS GROTEN.

Gilbert Depamelaere

René Declercq begint stil-
aan weer "in" te worden. Gedurende
enkele decennia verdrongen naar het
voorgeborchte van de grote literatuur
komt hij er opnieuw bovenuit.

Weinigen betwisten nog
zijn fantastisch volksdichterschap.
En dat hij dicht bij de gewone mensen
stond, hoeft zeker geen betoog. De
plezante, volkse schetsen uit "Te Lande"
in 1927, na negen jaren van Hollandse
ballingschap geschreven, illustreren
dat ten overvloede. Declercq wuift
toekomstige kritiek, als zou het
werk te vulgair en laag bij de grond
zijn, reeds op voorhand weg met de woorden :

" ... ik zelf ben een grijze verteller, die van grote berekende
lui in grote zaken al zooveel groote dwaze streken gezien heb, dat ik weer
belang ga stellen in de belanglooze heldendaden onzer jeugd ..."

Deze keer brengen we een verhaal over de onafscheidbare
gezellen Putte en Vermoerken. Putte was een goeie, gezette slager uit
de dorpskom van Deerlijk, die niet gerust kon slapen als hij niet een of
andere grap had uitgehaald. Vermoerken daarentegen, een klein, lenig en
vlug ventje, woonde op de westelijke uithoek van de gemeente. Van zijn
grote hofstede was hij afgestapt om deels van zijn renten en deels van de
opbrengst van een kleinere doening te leven. Het koppel bracht de vrije
uren samen door maar als Putte geen ander slachtoffer vond blies Vermoerken
gewoonlijk de kaars uit.

Zo vangt het verhaal aan .

Ik zal er nog eentje vertellen van Putte en Vermoerken. Er is
wel een luchtje aan, maar menschelijk, menschelijk. Wij, Vlamingen,
trouwens, hooren dat allemaal geern en de pasters en kosters hooren niets
liever.

Een keer had Putte Vermoerken getrakteerd met een malsch
biefstuk, tien potten Stacegensch bier en een flinke dosis jalappe.

Die het niet weet verneme dat men, in de geneeskunde, of het poeder van
den jalappewortel, of het hars of een aftreksel van denzelfden als een
snel en zeker werkend middel gebruikt voor een bepaald doeleinde; en dat
het geen nieskruid is.

Putte wou den uitslag van zijn ongevraagd en heimelijk aan-
gewende geneeskunst met eigen oogen zien en bracht, kwansuis om de ge-
zelligheid, zijn gastvriend bij klaren dage naar huis. Want van uitgaan
mocht niet altijd nachtwerk gemaakt worden, zeide hij.

De weg naar Vermoerkens woning was een lange rechte, met
olmen afgezette kalsijde. Het boerken mocht niet te vlug loopen; want
dikke Putte had hem nu al lang toegegeven, dat hij tegen zijn handjes
en voetjes niet opkon. Ze gingen dus traag, heel traag, en keuvelden
plezierig van land en zand, van kalfkens en koetjes.

Toen ze bijna aan het Armbosch waren stond Vermoerken ineens
stil, en zei.

- Putte, ik voel iets.
- Wat voelt gij ? zei Putte.
- Ik voel iets in mijnen buik.
- Gij hebt u toch niet overeten, noch te veel gedronken.
- Neen, maar ik ben zoo raar. 'k Geloof dat ik iets zal

moeten doen.

- Ta, ta, ta, zei Putte; Het dringt toch niet.
- Jawel, het dringt straf. Ik zal ergens onderweg ...

- Ge zijt toch geen kind, zei de slager. Wacht tot in "Het Rozeke". We zijn niet ver meer vandaar, en ginder hebt gij alle gerief. Toe, kom voort.

Vermoerken vatte wat moed en al op zijn tanden bijtend, stapte het nog een eindje mee. Maar het droeg meer dan het dragen kon, en eenige boomen verder bleef het weer staan.

- Putte, ge kunt niet gelooven hoe of 't me kwelt. Wat het is weet ik niet, maar ik ga mij hier neerzetten.

- Doe dat niet. Een mensch van in de vijftig !

- Ja, ja, als 't moet.

- En als er iemand komt ?

- Ik zie niemand... Kijk gij, en waarschuw bijtijds... Weg, Putte, ik ga achter dien boom.

Al morrend schoof de slager wat op zij en Vermoerken, zich naast een olmstam neerhurkend, deed wat Sancho Pança deed toen hij, voor den bruischenden waterval, zijn ezel aan Rossinante's pooten had vastgebonden en in de morgenkoelte een boodschap moest verrichten zonder van zijn rijdier af te stappen. Hij knoopte haastig zijn broek los en lichtte zijn hemd op, zoo gauw hij kon.

Maar opeens riep Putte :

- Elk 'nen goendag.

Vermoerken sprong schrikkend op en trok zoo vlug mogelijk zijn broek weer omhoog.

- Hei ? Wat ? Tegen wien riept ge daar elk 'nen goendag' ?

Er is geen levende ziel omtrent.

- Wel, tegen u en uw gezelschap.

- Ach Putte, Putte, jammerde het boerken. Ik heb het in mijn broek.

- Ha, gij groote, domme vent !

- Ik dacht dat er iemand te naargange kwam.

De slager troosste zijn vriend !

- Houdt u kloek, Vermoerken, en stap maar flink door. We zijn zoo aan "het Rozeke". Gij gaat de eerste binnen, gebaart van geen koude en trekt recht door het huis naar buiten. Daar staat een houten pomp die veel water geeft. Terwijl ik de dochters wat aan den praat houd, kunt gij de zaak opklaren.

Dat was het eenige, oordeelde Vermoerken; daar zat niets anders op.

Nu kon Putte veel sneller wandelen dan zijn gezelschap; want zijn zwaartepunt trok hem naar voor; dat van zijn maat hield dezen meer naar achter. Maar, het moet gezegd worden, Vermoerken deed dapper zijn best. Nog een paar boogschoten en ze kwamen aan de herberg.

Vermoerken loosde een zucht van verlichting.

- Ga maar voor, zei de slager, en haast u.

Vermoerken stak de portaaldeur open en zonder de hoogblozende dochters, waarvan er twee vóór het raam zaten te breien en de andere in den toonbank stond, een groet te gunnen, wou het weg als een dief door den gang.

Onopgemerkt ging dat echter niet. Putte kwam hem na, hield met zijn linkerhand aan zijn neus en wees met de rechter naar het onderste gedeelte van Vermoerkens rug.

De dochter, die in den toonbank stond, werd het eerst gewaar dat er iets in de lucht hing, en juist als Don Quichotte bij de eigenste gewaarwording, riep zij :

- Er riekt iets, maar niet naar amber.

- Ach zwijg, zei Putte, 't is Vermoerken die heeft gespeeld in zijn broek. Ik zeg hem nog : doe het onderweg, Vermoerken, achter een boom. - Ik durf niet, zeg hij, er komen altijd menschen langs de baan. - Doe wat ge niet laten kunt, zeg ik. En die gloeiende ezel misgaat zijn eigen.

De dochters stonden daar met dichtgeknepen neusgaten.

- Foei, 't is de pest.

Vermoerke, beteuterd, wist geen woord te zeggen, en dringend kwam de raad :

- Scheer u weg gauw naar de pomp !

- Dat heb ik hem ook gezegd, zei Putte, en bij de dochters aan 't venster ging hij zitten uitgicheren.

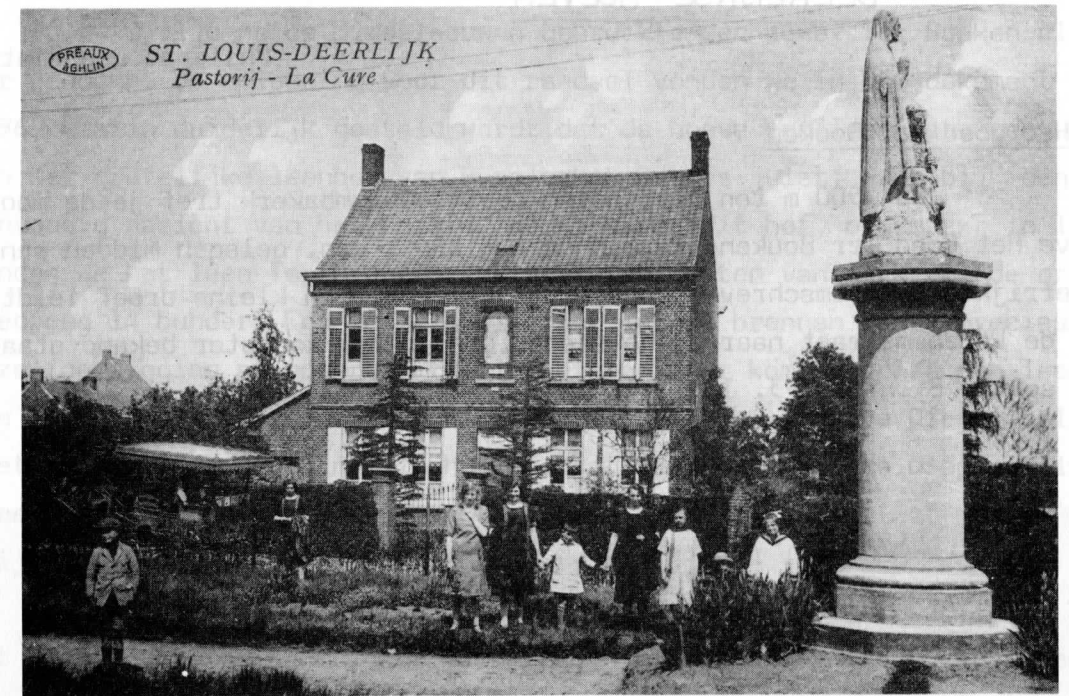

(archief Leon Defraeye - Gemeente Deerlijk)

Postkaart van omstreeks 1920 met zicht op de Stationsstraat richting Beveren - Leie. Het hoge huis rechts in het midden werd vroeger bewoond door de gemeentesecretaris Jules Delbecque. Links de Cassinastraat.

(Opname Dorp en Toren, 15 november 1978)

(archief Leon Defraeye - Gemeente Deerlijk)

Postkaart van omstreeks 1925 met zicht op de pastorij van Sint-Lodewijk. Het oorlogsgedenkteken van O.-L.-Vrouw met soldaat werd in de zestiger jaren een weinig verplaatst en gedraaid. Van het groepje mensen zijn alleen geïdentificeerd eerste van links Clara Soen, tweede Flora Soen en vierde Paula Soen.

(opname Dorp en Toren 8 nov. 1978)

DEERLIJKSE HOEVEN

Philippe Despriet.

4. Het goed Ter Bouken

Op 1500 m ten oosten van de St.-Columbakerk tref je de mooie hoeve Het Goed Ter Bouken, Waregemstraat 286 , aan, gelegen midden een waterrijk gebied omschreven door de Wijmelbeek. Een kleine dreef leidt van de Waregemstraat naar de hofstede, die in het kadaster bekend staat als sectie B, nrs. 193. 195. 196 en 205.

Fig 1 : Het goed Ter Bouken met de omgeving. Foto: Archief Leon Defraeye - Gemeente Deerlijk.

Over de naam heerste tot heden heel wat verwarring : met Ter Bouken, Ter Broucke en Ter Kalven werd immers dezelfde hoeve aangeduid. Dit vraagt wellicht een verduidelijking !

Tijdens de Middeleeuwen gebruikte men zowel Ter Bouken als Ter Broucke. De oplossing voor dit raadsel vonden we in een dokument van 1396, waarin duidelijk gesteld wordt dat de hoeve een leen was, gehouden van het grafelijke leenhof van Harelbeke. Dat is juist, want bij een eenvoudig nazicht van het oudste leenboek van dit hof, opgemaakt in 1514, vonden we het leen Ter broucke, gelegen ten oosten van de kerk; de grootte bedroeg 14 bunder. Een vergelijking met latere bronnen geeft precies dezelfde ligging en oppervlakte. In het register komt slechts één leen van die naam voor; andere lenen van dit hof lagen er - behalve Diependaele -, niet in dezelfde omgeving. In het archief werd het Goed te Diependaele steeds gesitueerd als palend aan het land van Ter Bouken, wat meteen alle twijfels oplost.

De jongste vermelding van de hoevenaam dateert van 1807. In dat jaar maakte de Kortrijkse landmeter Pieter Charles Steur een algemeen plan van de gemeente op; waarop zowel de oude als de moderne plaatsen staan afgebeeld. Onder de letter G staat "ferme de boucke" aangeduid (1).

Na 1807 raakte de naam Ter Bouken echter vergeten of in onbruik en werd de hoeve op het Popp plan van de gemeente, opgemaakt in 1841, verkeerdelijk als Ter Kalven aangegeven. In recente archivalia, o.m. de atlas van de buurtwegen en de militaire kaart van 1873 werd hierdoor de onjuiste benaming overgenomen. Dat verklaart waarom schepen Leon Defraeye de naam "Het Goed Ter Kalven" tussen beide wereldoorlogen aanbracht op een der ingangspijlers van de hoeve (2).

Aan de hand van een renteboek van de heerlijkheid Diependaele, vernieuwd in 1743, konden we ook deze verwarring voor eens en voor goed uit de wereld helpen; het echte Goed Ter Kalven is in feite te situeren tussen de Schoolstraat, de St.-Rochusstraat en de Vichtesteenweg (kadaster sectie B 556) (3).

Vermits we nu de juiste naam kennen en alle twijfel weggewerkt is, geven we een overzicht van de geschiedenis van deze historische boerderij (fig 1).

(1) R.A.K., Gemeentearchief Deerlijk, nr. 217

(2) Raadpleeg het werkje van L.Defraeye, Deerlijk's Plaatsnamen, Deerlijk, 1942, blz. 24 en 68;

(3) Dit renteboek is terug te vinden in R.A.K., Gemeentearchief Deerlijk, nr. 20 (Vroeger : Aanwinsten VI, 2522).

Oorspronkelijk maakte de grond, waarop Ter Bouken ontstond, deel uit van de uitgestrekte domeinen van de Graven van Vlaanderen. In de onmiddellijke omgeving bevond zich trouwens het Feretwoud, dat reeds tijdens de tiende eeuw door de graaf aan de Gentse St.-Pietersabdij was geschonken. Dit woud is naderhand opnieuw uit het bezit van genoemde abdij verdwenen. De graven waren eigenaars geworden van deze goederen, omdat ze zich wellicht oudere kroondomeinen hadden toegeëigend.

Vanuit hun domein, o.m. gegroepeerd in het grafelijke leenhof van Harelbeke, werden lenen weggeschonken (mits bepaalde verplichtingen) aan vooraanstaande vrije boeren uit de omgeving. Een van deze lenen was Ter Bouken. Over de eigenaars ervan is vóór 1396 niets met zekerheid bekend.

Toch past het even aandacht te schenken aan het feit, dat in 1261 in Deerlijk vier leenmannen van de St.-Pietersabdij vermeld worden. Het zijn Johannes Scach als eigenaar van het Goed te Schaex (de gesloopte hoeve Matton aan de Pikkelstraat), Wouter Scach, die mogelijks het Goed Schaex Ter Plancken (Pieters' Hof, Paanderstraat) in eigendom had, verder Lambertus de le Gavere en uiteindelijk Egidius de (van) Bouke. Deze laatste was misschien in het bezit van het Goed ten Brule, een hoeve aan de huidige Desselgemstraat.

Bestaat er een verband tussen Egidius van Bouke en de gelijknamige hoeve? Op deze vraag kunnen we voorlopig geen antwoord geven (4).

De oudste betrouwbare vermelding troffen we aan in een leenverheffing van 7 november 1396, waarin Clais Scaec zijn leengoed verheft voor de abt van St.-Pieters. De tekst is vrij belangrijk:

"Clais Scaec houd een leengoet in lene ende in manscepe van minen here van sente pieters, groot wesende seven vierendeel lants of der omtrent, gheleghen in de prochie van Derleke tusschen den lene vanden goede ter bouken dat Clais houd vanden heerscepe van haerlebeque of een zide ende Jans lene vanden brule of anderside ..."

Hieruit blijkt dat Clais Scaec, een vooraanstaand grootgrondbezitter, zowel het Goed Ten Brule als het Goed Ter Bouken in eigendom bezat! Was dit misschien ook reeds het geval met Egidius de Bouke? (5)

(4) Ria Merlier, De landelijke bebouwing in de St.-Pietersheerlijkheid door de eeuwen heen, Deel I, blz. 56-57 (onuitgegeven licentiaatsverhandeling, Gent, 1975-1976).

(5) Rijksarchief Gent, Fonds St.-Pietersabdij, leenverheffing nr. 674

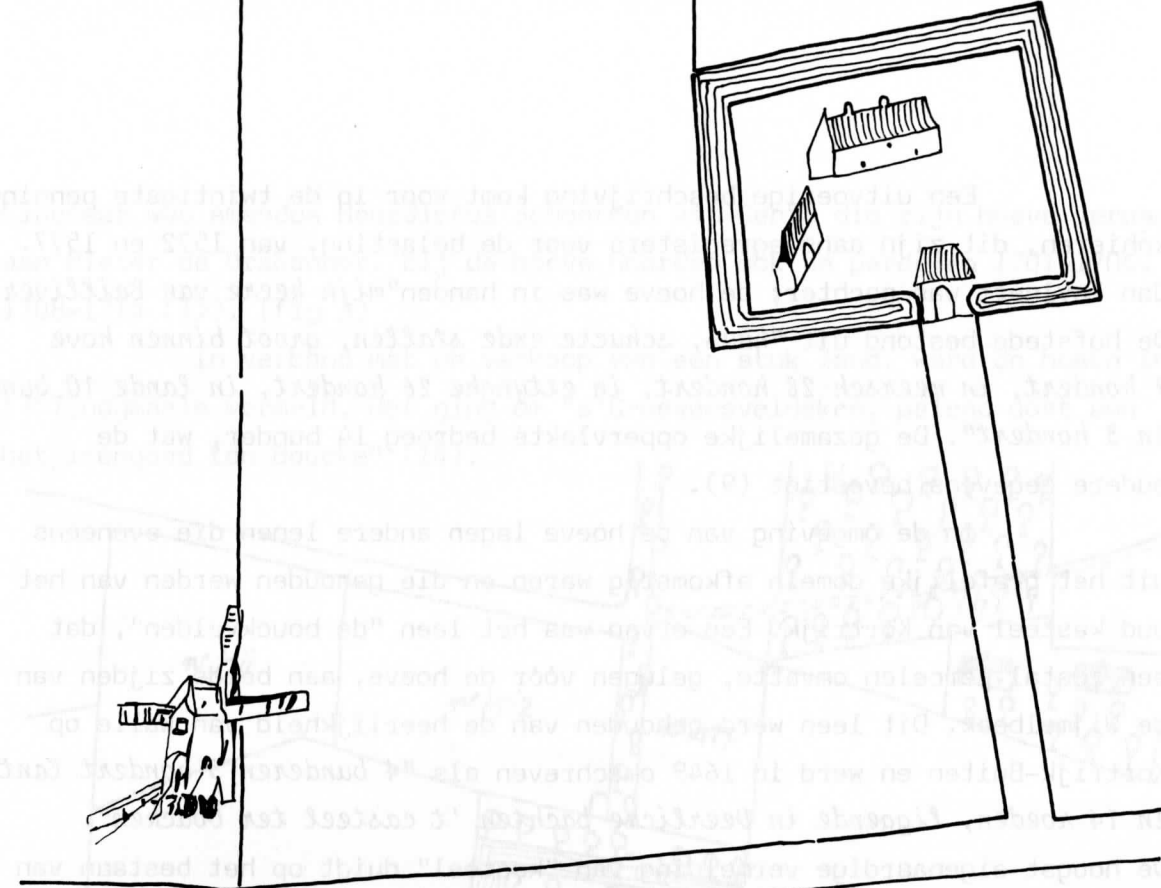

Fig 2 : De oudste afbeelding van 1699, met links onder de molen Te Sande

Op 12 juni 1417 werd een pachtkontraakt opgemaakt waarbij Victor van Lichtervelde, eigenaar, zijn hoeve voor levenslang verpachtte aan Jonkvrouw Maaie van Calonne. De pachtprijs bedroeg 13 ponden grooten per jaar (6).

In een leenverheffing van 20 augustus 1426 vonden we opnieuw de vermelding: *"in de prochie van derleke tusschen den goede ter bouken ende michiels moscroens leene ..."* (7).

Nieuwe gegevens zijn beschikbaar in 1514: toen immers werd het register van alle lenen en heerlijkheden van het grafelijke hof van Harelbeke samengesteld. Daarin staat te lezen dat Isabelle van Schoore, dochter van Renaut en gehuwd met Renault Kiuwe, de hoeve in leen hield. Het werd omschreven als *"een leen goedt, liggende inde prochie van derlijcke, oost vander kercke, ghenaeemt t goedt ter broucke, groot zijnde onder hofstede, landt, watere ende mersch veerthien bundere min ofte meer ..."*. De vermelding *"groot onder water"* duidt aan dat het om een omwalde hoeve ging. De totale oppervlakte bedroeg 14 bunders of ca. 20 ha (8).

(6) A.DE VOS, Inventaris der landbouwpachten in de Gentse jaarregisters van de Keure, Gent 1958, blz. 53, nr. 495

(7) Rijksarchief Gent, Fonds St.-Pietersabdij, leenverheffing nr. 681

(8) Rijksarchief Kortrijk, Oud Stadsarchief Kortrijk, voorl. nr. 864, folio 42 recto.

Een uitvoerige beschrijving komt voor in de twintigste penning kohieren, dit zijn aanslagregisters voor de belasting, van 1572 en 1577. Jan Teylaert was pachter; de hoeve was in handen "mijn heere van Baillivere". De hofstede bestond uit "huus, schuere ende stallen, groot binnen hove 7 hondert, in meersch 28 hondert, in ettynghe 26 hondert, in lande 10 bunre en 3 hondert". De gezamenlijke oppervlakte bedroeg 14 bunder, wat de oudere gegevens bevestigt (9).

In de omgeving van de hoeve lagen andere lenen die eveneens uit het grafelijke domein afkomstig waren en die gehouden werden van het oud kasteel van Kortrijk. Een ervan was het leen "de bouckvelden", dat een zestal percelen omvatte, gelegen vóór de hoeve, aan beide zijden van de Wijmelbeek. Dit leen werd gehouden van de heerlijkheid van Walle op Kortrijk-Buiten en werd in 1649 omschreven als "4 bunderen 3 hondert lants en 14 roeden, liggende in Deerlicke bachten 't casteel ter boucken". De hoogst eigenaardige vermelding van "kasteel" duidt op het bestaan van een ruime omwalling (10).

In 1699 werd van "de bouckvelden" een mooie kaart opgemaakt die de oudst bekende afbeelding verschaft van het Goed Ter Bouken (fig 2). De hoeve is schematisch weergegeven met een net afgelijnde rechthoekige omwalling, een woonhuis, een bergschuur en een mooi poortgebouw met bijhorende dreef naar de huidige Waregemstraat (de vroegere heerweg van Kortrijk naar Waregem). Op het plan vinden we ook een tekening van de molen te Sande (11).

In 1747 werd nogmaals een plan opgemaakt van deze goederen, die toen in het bezit waren van Frans Hopsomere, Heer van Walle en Carolus Frans de Muellenaere, kanunnik van O.-L.-Vrouw te Kortrijk en vooraanstaand grootgrondbezitter. Ter Bouken staat op dit plan afgebeeld als een meervoudig omwalde hoeve, bekleed met woonhuis, schuur, stallen (of bakhuis?) en een centrale toegangspoort (12).

In het landboek van 1747 vonden we deze boederij terug onder het nummer 1707: "*behuysde en bewalde hofstede genaemt ter Boucke, zuid, west ende noort zelfs meerschen ende landen, groot 11 hondert en 23 en een halve roede*".

(9) Stadsarchief Gent, Twintigste Penning kohier van Deerlijk, R 28, bundel 11/51, anno 1572, folio 11.

(10) Rijksarchief Kortrijk, fonds Colens, nr.206, leenboek van het kasteel van Kortrijk, 1649, folio 129.

(11) Rijksarchief Gent, fonds de Moerman d'Harelbeke, nr. 470

(12) Rijksarchief Gent, fonds de Moerman d'Harelbeke, nr. 470

Eigenaar was Amandus Benedictus Schoorman uit Gent, die zijn hoeve verpachtte aan Pieter de Brabander. Bij de hoeve hoorden ook de percelen 1701-1706, 1708-1714 (13). (fig 3)

In verband met de verkoop van een stuk land, werd de hoeve in 1757 nogmaals vermeld. Het ging om "s'Graevensveldeken, palend oost aan het leengoed ten Boucke" (14).

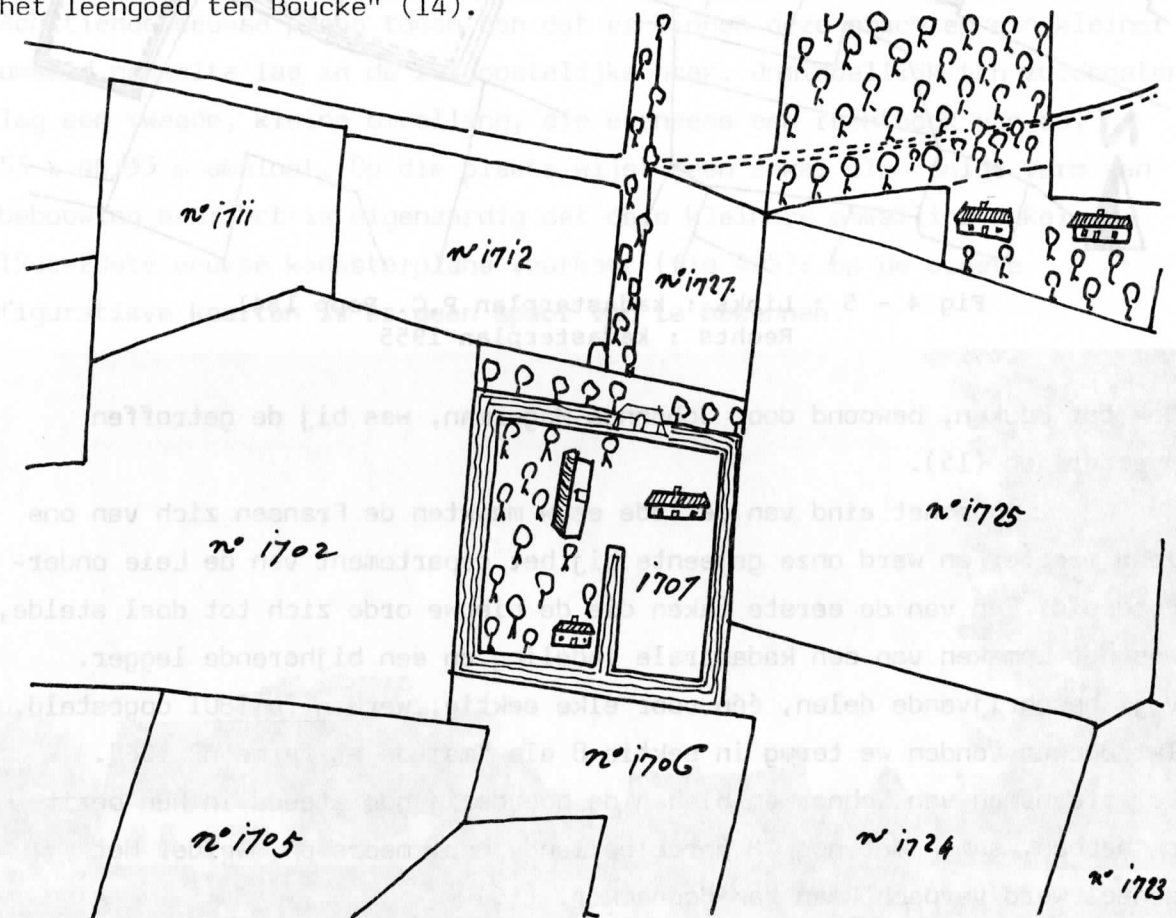

Fig 3 : De hoeve volgens het landboek, 1747

Achttien jaar later, in 1773, kwam de hoeve opnieuw in het nieuws omdat de plaatselijke overheden opdracht hadden gegeven er een koe te doden. Op een hofstede in de omgeving, dicht bij de Waregemstraat en bewoond door Gillis Lambelin was namelijk runderpest uitgebroken, waardoor van hogerhand diende ingegrepen te worden. Alle dieren op die hofstede werden ter plaatse afgeslacht; als een bijkomende voorzorgsmaatregel werden alle koeien in niet minder dan 30 omliggende hoeven afgemaakt, wat een zwaar verlies betekende voor de landbouwers.

(13) Rijksarchief Kortrijk, Gemeentearchief Deerlijk, nr 1, landboek opgemaakt door Cornelis Steur - 1747.

(14) Rijksarchief Kortrijk, fonds Bruine Pakken, IIde reeks, nr. 180

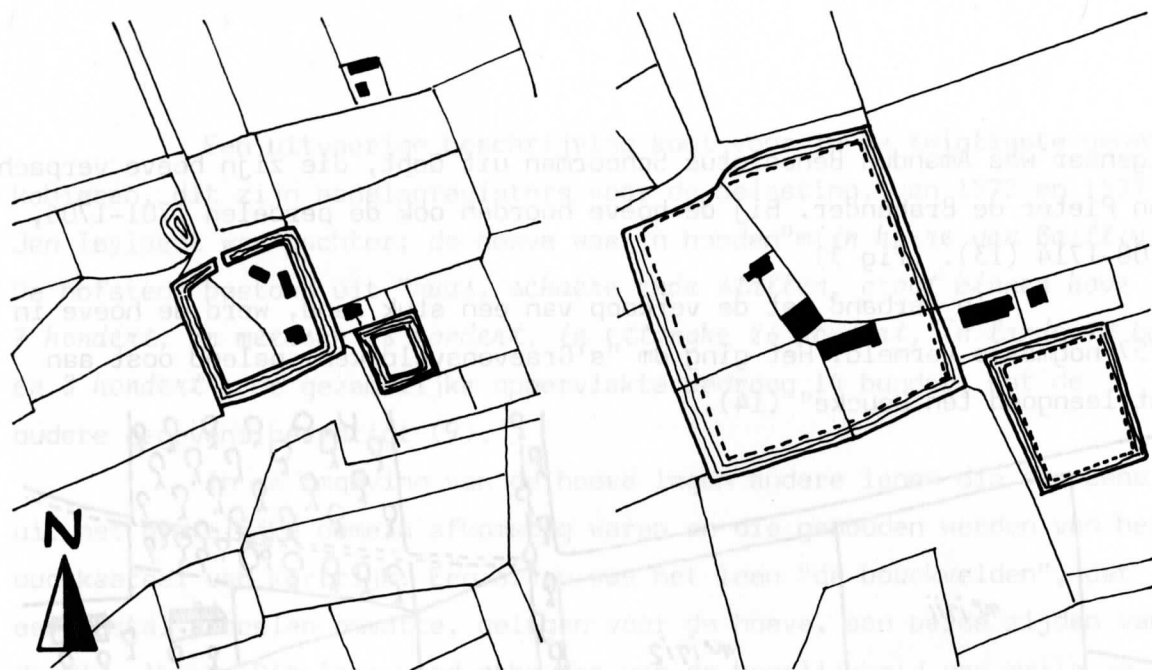

Fig 4 - 5 : Links : kadasterplan P.C. Popp 1841
Rechts : kadasterplan 1955

Ook ter Bouken, bewoond door Johannes Magerman, was bij de getroffen boerderijen (15).

Op het eind van de 18de eeuw maakten de Fransen zich van ons land meester en werd onze gemeente bij het departement van de Leie onderverdeeld. Een van de eerste taken die de nieuwe orde zich tot doel stelde, was het opmaken van een kadastrale indeling en een bijhorende legger. Vijf beschrijvende delen, één voor elke sectie, werden in 1801 opgesteld. Ter Bouken vonden we terug in sectie B als "maison et ferme n° 126". De erfgenamen van Schoorman bleken de boerderij nog steeds in hun bezit te hebben, samen met nog 18 percelen land, bos, meers en weide. Het geheel werd verpacht aan Van Hoonacker. (16)

Uit die tijd dateert ook een eigenaardig verhaal, waarin gezegd werd dat de pachters er goedkoop woonden omdat het er spookte. (zie de bijdrage "Deerlijkse volksverhalen"). De huidige bewoners zijn Maurice Vanovertveldt - Marie-José Vermoere.

Het belang van Ter Bouken zit thans veeleer in het esthetische van het geheel, dan in het bouwkundige dat hoofdzakelijk 19de eeuws is. Omwille van het botanisch en landschappelijk belang werd de hoeve, met de aanpalende velden, weiden en bosjes als te behouden landschap

(15) Rijksarchief Gent, fonds kaarten en plans, nr. 1586

(16) Rijksarchief Kortrijk, Gemeentearchief Deerlijk, nr. 219, percelen nrs. 139, 157 tot en met 174.

gerangschikt door de Koninklijke Kommissie van Monumenten en Landschappen (17).

De hoeve (fig 6) hoort tot het type van boerderij van losstaande bebouwing, geheel omsloten door een ruime omwalling, die een rechthoek van ca. 90 x 96 m vormt. De breedte van de grachten bedraagt 7 à 8 m. Achttiende eeuwse plans tonen aan dat er binnen deze grachten een kleiner omweld gedeelte lag in de zuidoostelijke hoek. Onmiddellijk ten zuidoosten lag een tweede, kleine omwalling, die eveneens een rechthoek van ca. 55 x 40/35 m omsloot. Op die plaats wijst geen enkel plan enige vorm van bebouwing aan; het is eigenaardig dat deze kleinere omwalling enkel op 19de-20ste eeuwse kadasterplans voorkomt (fig 4-5): op de oudere figuratieve kaarten is er geen spoor van te bekennen.

Fig 6 : Algemeen zicht op de hoeve. Foto Ph. Despriet 1976;

(17) E.Kesteloot, Inventaris van de landschappen, Tome IX : Provincie West-Vlaanderen, 1963, blz. 14.

Een vergelijking van het plan Popp, opgemaakt in 1841, en de huidige toestand, leert dat de gebouwen in de noordoostelijke hoek van de omwalling thans volledig verdwenen zijn. Het woonhuis staat beslist niet op de plaats van zijn voorganger !

De toegang tot de boerderij wordt gevormd door twee grote, bakstenen hekkenpijlers. Deze vierkante pijlers dragen een pyramidevormige spits als bekroning.

Het woonhuis, een eenlaags bakstenen gebouw met pannedak, is met de voorgevel naar het noordwesten gericht (fig 7). In de zuidwestelijke gevel steekt een zware steunbeer; enkele gedichte venster- en deuropeningen tonen aan dat het hier in feite om oudere delen gaat, wellicht daterend uit de 17de of 18de eeuw.

De bergschuur met aanbouw bezit geen bouwkundige waarde.

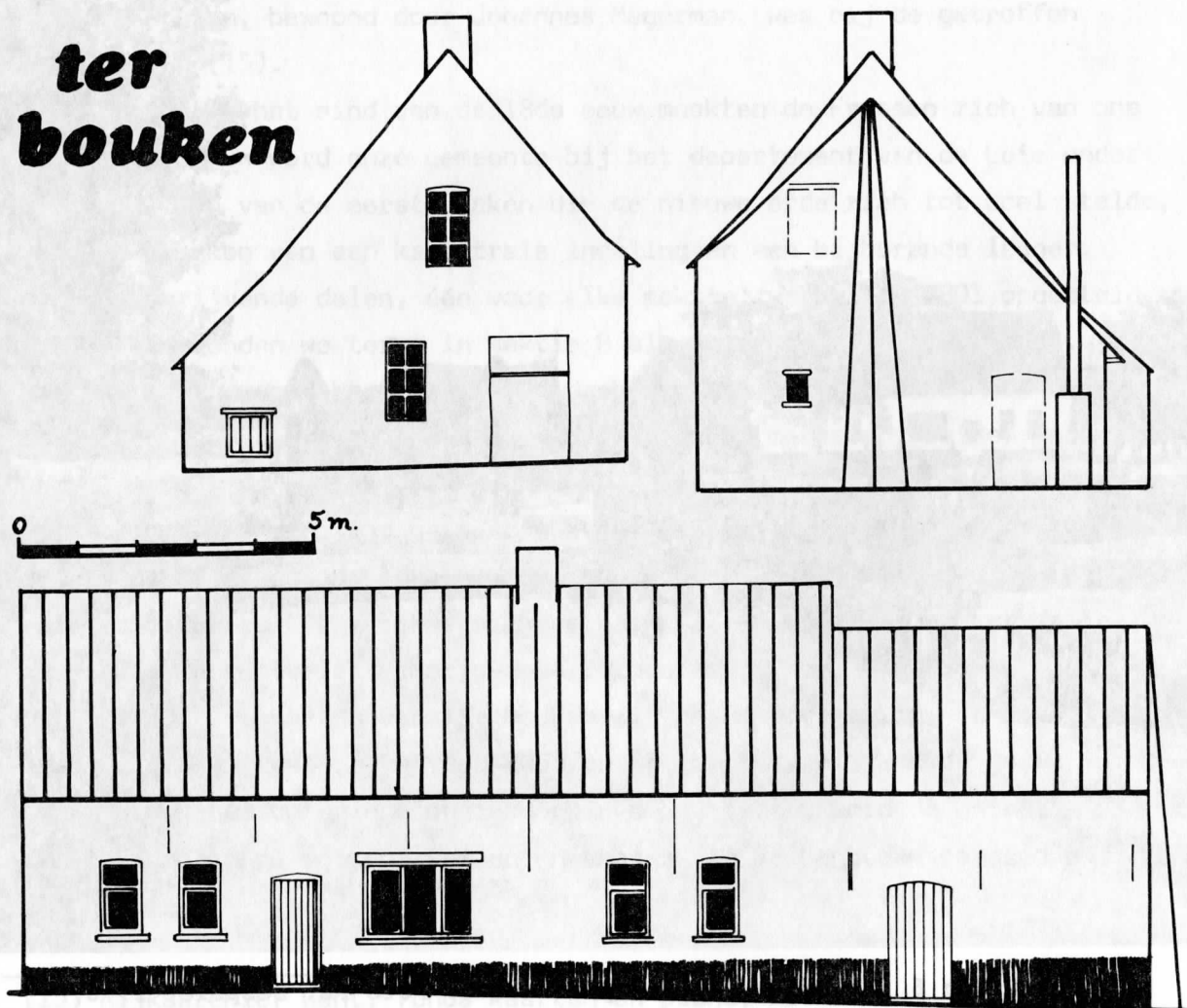

Fig 7 : Opmeting woonhuis

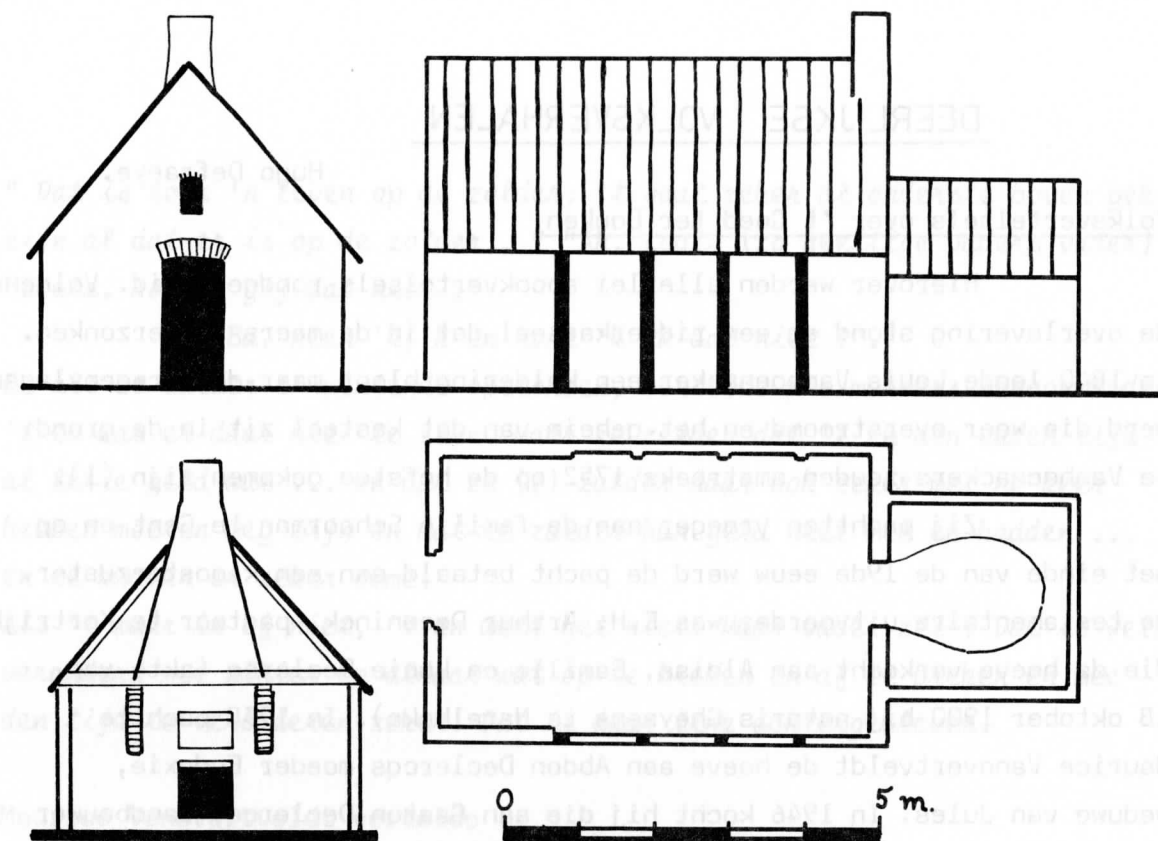

Fig 8 : Opmeting bakhuis

Het bakhuis of ovenbuur (fig 8) daarentegen is bijzonder waardevol omwille van de bouwwijze : de noordgevel bestaat namelijk uit houten vakwerk, waarvan de tussenruimten met baksteen opgevuld werden. Onder een lager afdakje bevindt zich de oven met stookplaats; ervoor staat het eigenlijke bakhuis, met in het midden tussen beide de rookvang met bakstenen schouw.

We besluiten deze bijdrage met er op te wijzen dat de historisch vrij belangrijke hoeve Ter Bouken ongetwijfeld een van Deerlijks schilderachtigste hoekjes is, waarvoor zorg dient gedragen te worden ! (18)

(18) Graag danken we Heemkring "De Clocke" van Beveren-Leie, die de leenverheffingen van 1396 en 1426 ter beschikking stelde. Het gemeentebestuur verleende zijn gewaardeerde medewerking door het ter beschikking stellen van de Heren Paul Clarysse en Philippe Vercruyssen, die de hoeve grondig hebben opgemeten en opgetekend.

DEERLIJKSE VOLKSVERHALEN

Hugo Defraeye.

Volkvertelsels over 't Goed ter Bouken

Hierover werden allerlei spookvertelsels rondgespreid. Volgens de overlevering stond er een ridderkasteel dat in de meers is verzonken. In 1840 legde Louis Vanhoenacker een keldering bloot maar door regenvlagen werd die weer overstroomd en het geheim van dat kasteel zit in de grond. De Vanhoenackers zouden omstreeks 1752 op de hofstee gekomen zijn (1).

Zij pachtten vroeger aan de familie Schoorman te Gent en op het einde van de 19de eeuw werd de pacht betaald aan een kloosterzuster. De testamentaire uitvoerder was E.H. Arthur Deconinck, pastoor te Kortrijk die de hoeve verkocht aan Aloise, Camille en Lucie Declercq (akte van 18 oktober 1900 bij notaris Gheysens te Harelbeke). In 1938 pachtte Maurice Vanoverveldt de hoeve aan Abdon Declercqs moeder Eudoxie, weduwe van Jules. In 1946 kocht hij die aan Gaston Declercq, landbouwer te Kortrijk.

Wij moeten de hoeve anders zien dan nu; ze was omringd door bossen : het Rangebos, Kraaibos, Waterbos, Wiedaubos en Bos bachten thuis; er was een grote wal van 2250 m² : het Gewat. Jan de Zerewever was hun buurman (zie Derlike I, nr.4).

De 92-jarige Urbanie, dochter van Adolf Vanhoenacker vertelde :

" M'n moeder, getrouwd met Adolf, is daar komen weunen binst dat vaders vader en moeder nog leefdig en moeders schoonmoeder heeft daar link nog vele van verteld tegen m'n moeder.

Moeder zei : "Dat zou alijk raar moeten zijn dat dat allemale leugens zijn, ze moeten zij dat niet vertellen om mij vervaard te maken, 't is zeker wel wat gebeurd vroeger."

"Het huis ... dat heeft allemale een beetje afgebroken geweest en veranderd geweest en dat heeft dan lijk stijf veranderd dat ze daar zovele niet meer van klaptigen" zei vaders moeder tegen m'n moeder. Maar als ze zulder 's avonds gingen gaan slapen, m'n vader niet hê, m'n vaders vader en z'n vrouwe, zegt ze zij:

" Dat is toch 'n leven op de zolder; 't gaat zeker al onderste boven gekeerd zijn al dat er is op de zolder , " "Ah, Louis (zo heettige vaders vader) "Louis, hoorde gij dat niet ,"

" Ba, neen 'k,'k en hore 'k ik dat niet !".

En als ze zulder s'nuchtends opstonden, vertelde m'n moeders schoonmoeder, 't en was er daar niet te zien. Maar ze zeiden dat 't in den ouden tijd al lerie geld was ... en dat ze (2) zulder daar ook zeker met ne keer hebben moeten weg zijn en dat ze zulder hun geld niet mee en hadden ... en ze kwamen er zeker omme.

Als 't waar is of niet, 'k en weet het niet. Maar vader zei : Dat is vele veranderd mee alhier en aldaar wat op te breken en af te breken en mee den tijd te verouderen zeker. Dat is daar link achtergebleven.

Maurice Vanoverveldt vertelde :

In 1938, want 'k ben getrouwd in 40, heb ik dat gepacht aan Eudoxie Declercq. Ze zei mij op 't voordeel eer dat ze het verpachtige : Ge weet dat 't daar spookt ? Mee 't begun had ik daar min of meer een beetje leute mee, maar 'k voelde dat ze daar niet mee gediend en was en 'k hebbe dan meegedaan hê, link dat ze klaptige hê, en dat 'k niet schui en was, absoluut niet van al die dingen.

Ton, den eersten dag dat 'k hier sliiep, ah; 'k hoorde lawijt link van mensen die over de zolder liepen; De meesten zouden weggelopen hebben hê, maar ik,

(2) Geschiedenis en Folklore van Deerlijk, door Leon Defraeye. De ridders werden uitgemoord of hebben op een nacht de vlucht moeten nemen; Louis vond in de afgebroken koestal een aarden pot met lederen geld.

ik en had maar een dooske sulfers in mijnen zak en wel 20 keren op die 'n zolder gelopen en nie gezien.

'k zegge, eer dat 'k hier een vrouwmens inhale, 'k moet weten wat dat er omme gaat; dat is zeker hê !

's Anderdaags heb ik achter een pilelucht geweest en 't was nuchtenkant eer dat 'k geware wierd wat dat dat was. En ...

't waren ratten. D'ene zat al hier te kijken, 't scheergebinte is a zo hê, d'ene zat al hier te kijken, d' ander zat al daar te kijken en 'k had 't gevonden.

's Anderendaags ik naar Waregem, bij Bouckaert, de vitrinair.

'k Zegge : "Meneer Henri, ons peerd heeft van die korte oorms die in de mage zitten, 'k heb er al te frente gezien in zijnen afgang; Zou ik daar wat voor meugen hebben ?

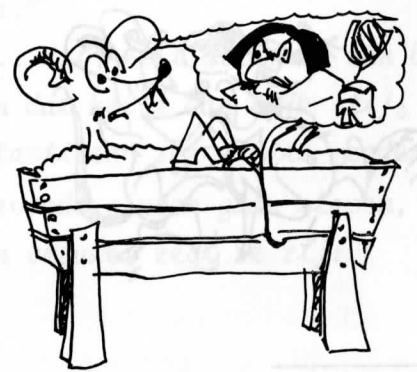
"Ach , neen" zegt ie, "'k ga d'er zelve mee komen."

"Betrouwt ge mij misschien niet ? Ge kent mij al lange ,"

" Bah, ja'k, 'k ga je alijk wat geven."

En als ik dan thuiskwame met dat dings, heb ik ne grote kom eerappels gekookt en als ie zacht was, wel 20 keren, wel 50 keren dat erin gestampt, dat dings dat'k meehadde, en dat op de zolder gezet, heel die 'n grote kom.

En 's nuchtends, dat was uitgegeten. Daags d'er achter zage 'k ze hier overal floreren, overal die ratten, deuzelinge om dood te gaan en ... 't spoken was gedaan."

+ Leon Defraeye en Freddy Byttebier

't zin vijs'n achter Paosen

het helpt niet meer, het komt te laat

't è voir de stokk'n

het is kapot

ie kan lieg'n da de meulens draoien

hij is een grote leugenaar

't è ne veugel voir de katte

hij kan niet meer gered worden

ie è slekkevet, moirtelvet, moozevet

hij is zeer dik

ie speelt skoolkediuk

hij spijbelt

't è link ip een aonde reeg'n

niet luisteren naar opmerkingen, 't is boter aan de galg

Ie ee ons heerre bij zin voet'n

hij heeft geluk

ge zoet'n ons heerre geev'n zonder biechten

hij lijkt de onschuld zelf

een oude kapelle moe goe gepint zin

oudere vrouwen vallen nog slechts op door een verzorgd

uiterlijk

veel liever klien baos dan groit'n domestiek

bevelen geven is altijd beter dan er te krijgen

ie ee watte in zin oiren

hij doet alsof hij het niet gehoord heeft

't è bleksoepe

hij is op zijn tenen getrapt en daardoor nukig

ie gao link ne buzzesnijer

hij stapt flink door

't è ne pezewever

hij maakt zich onnodig druk over kleinigheden, hij zanikt

Het is een gierigaard

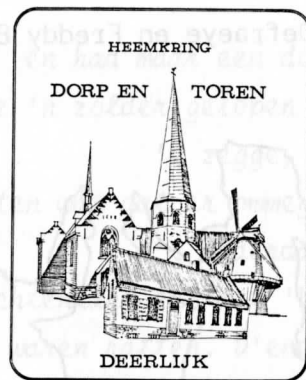
't ligt ol irriekedirrie

alles ligt overhoop

'k gao ui ton ne kier entwa zegg'n da goed è voir ip 't eet'n

gezegd om iemand te bedanken voor een zeer kleine dienst

Zon en schaduw over ons heem :

Gilbert Depamelaere

Over straten:

In ons vorig nummer braken we een lans voor straatnamen die vooral wortelen in het verleden van onze gemeente. In een verkaveling op de Molenhoek lagen er immers twee pijpekoppen op een naam te wachten, en wij suggereerden "H.Grafstraat" en "Kapelaniestraat". Het is echter maar bij een voorstel gebleven want ondertussen heeft het College van Burgemeester en Schepenen er "Windmolenstraat" en "Zandstraat" van gemaakt. Dat Deerlijk reeds een Molenstraat bezit en dat Zandstraat synoniem is voor Geeststraat, was blijkbaar geen bezwaar.

Genoeg zand dus op die hoek. 't Is te hopen dat het er niet te veel gaat waaien !

Een stap in de goede richting :

Een pluspunt voor de gemeentelijke overheid is haar inzet voor de instandhouding en uitbreiding van ons gemeentelijk patrimonium. Reeds jaren is men aan het werk om het geboortehuis van René Declercq in de vroegere Leegstraat te beschermen. Eerst wilde men het geboortehuis in zijn omgeving klasseren, maar toendat er omwille van verbouwingen, niet meer in zat, moest men zich beperken tot het geboortehuis alleen.

Nu is het echter zover. Op 27 september 1979 werd door het Ministerie van Nationale Opvoeding en Nederlandse Cultuur het geboortehuis " om reden van historische waarde " als monument beschermd.

Het huisje is eigendom van notaris Ignace Saey, zelf een kunstminnaar. Zo ligt de weg misschien open voor de gemeente om het aan te kopen. Temeer daar Elza Declercq, oudste dochter van wijlen René Declercq, er veel voor voelt om een gedeelte van de nalatenschap van haar vader aan de gemeente te schenken. Deerlijk heeft immers al heel wat voor zijn

volksdichter gedaan, en indien het huisje eenmaal door de gemeente zou aangekocht worden, dan wil Elza voldoende afstaan om het tot een boeiend René Declercqmuseum om te toveren. Haar vader en Deerlijk ter ere !

Vorstelijke ontmoeting langsheen de autoweg

Een andere gebeurtenis op de Molenhoek was het bezoek van Z.M. Koning Boudewijn aan het bedrijf Jumatt. Ook onze gemeentelijke overheid moest die 9de oktober van de partij zijn en naar aloude geplogenheid werd er dus naar een passend geschenk voor de vorst uitgekeken. Hoeveel blauwe briefjes zou men moeten neertellen om toch maar niet uit de toon te vallen ? Tot iemand dacht op de gedenkboeken "Hugo Verriest, man van zijn tijd" en "René Declercq, uit liefde alleen ...".

Inderdaad het ei van Columbus : een recente levensbeschrijving van Deerlijks groten, een brok Deerlijkse geschiedenis als omkadering, gepland, geschreven en geïllustreerd door Deerlijkenaren en door een Deerlijkse vereniging in eigen beheer uitgegeven ! De twee boeken, geel en zwart van inhoud, werden in één (rode) band gezet om er een Belgisch tintje aan te geven en klaar was Kees.

Dat geschenk moet zeker bij de aanwezige journalisten en fotografen in goed aarde gevallen zijn want het was vooral de overhandiging van het boek die weerklink vond in de pers.

Foto : Burgemeester Terryn overhandigt de gedenkboeken. We bemerken v.l.n.r. schepenen Vandekerckhove, goeverneur Vanneste, Koning Boudewijn, burgemeester Terryn, politiecommissaris Lippens, schepenen Vantiegheem en gemeentesecretaris Destrooper.

Wijkburgemeester luisterrijk ingehaald

Freddy Byttebier.

Foto's : Romain De Rijcke

Foto 1

Foto 2

De op 6 oktober 1978 verkozen wijkburgemeester van de Belgiek Evarist Vandeginste (zie Derlike I,3,p.52) werd op 13 oktober 1979 plechtig ingehaald met een kleurige folklorestoet, die het leven van "Fristie" uitbeeldde.

Foto 1: vlnr 2de schepen Hector Beyls, Evarist, 1ste schepen Maurice Himpe.

Foto 2: Fristie werd te licht bevonden om het Belgisch leger te dienen. vlnr Suzanne Vansteenkiste, Norbert Depamelaere, Hervé Peirs, Urbain Depamelaere.

Foto 3: Josiane Deprez (echtgenote van Rik Dujardin) als zuster Coleta.

Foto 4: wijkburgemeester Evarist Vandeginste, geboren te Deerlijk op 24.03.1907.

Foto 5: Maria Deconinck, echtgenote van Albert Defrene.

Foto 3

Foto 4

Foto 5